A°. 1829. N°. 115.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 26 September.

FRANKFORT, den 22sten September.

Men schrijft uit Mentz, dat Pruissen en de Nederlanden, met betrekking tot de scheepvaart op den Rijn, een ontwerp hebben voorgedragen, dat door alle deskundigen wordt goedgekeurd. De scheepvaarts-regten zullen in Holland te Berg 13¾ cent en te Daal 9 centen per 100 pond bedragen. Een hooger regt van doorvoer zal vooreerst slechts voor de thee en het zout betaald worden. Wanneer Frankrijk en Baden, wegens den transito-handel van Havre, geene bezwaren inbrengen, kan men een goeden uitslag der zaak voor Rijnstroom te gemoet zien.

— Op Zondag den 6den dezer, 's namiddags om 3 uur 25 minuten, heeft te Cremona, in Lombardije, eene vrij sterke aardbeving, in de rigting van het Zuiden naar het Noorden, plaats gehad. Schokken, een dof onderaardsch gedruisch, en slingeringen hielden bij de vier seconden aan. Groot was de schrik der ingezetenen, inzonderheid daar velen hunner, juist op het uur van de onderwijzing in de godsdienst, in de kerken verzameld waren. De gewelven van de St. Dominicus-kerk spleten op eenige plaatsen; alles drong naar buiten, waarbij eenige personen, die vielen, gekwetst werden. Verscheidene schoorsteenen stortten in; muren en gewelven leden in eenige huizen, zelfs klokken hoorde men aanslaan. De dampkring was nevelig; de wind woei uit het noorden; later klaarde de lucht op, en de zon kwam te voorschijn. Minder sterk, maar weder van slingeringen en een dof geraas vergezeld, vernieuwde zich de aardbeving 's avonds om 8¼ uur en hield 3 seconden aan. Velen vlugtten uit den schouwburg en uit hunne huizen op de straten en pleinen, waar zij, uit vrees voor nieuwe schokken, die echter, den Hemel zij dank, niet weder kwamen, den ganschen nacht doorbragten.

PETERSBURG, den 12den September.

Gisteren is alhier, in de kerk van *Alexander Newskij*, eene groote mis gevierd en een dankgebed gedaan wegens de verovering van Adrianopel en Kirkilissia. 's Avonds was de stad verlicht.

De Keizer heeft aan de bezetting van Bajazet, in Aziatisch-Turkije, wegens hare dappere verdediging der stad tegen den pacha van *Van*, een vaandel verleend, met het opschrift: « Voor de verdediging van Bajazet op den 2den en 3den Julij.»

De opperbevelhebber der 2de armee, de graaf *Diebitsch*, heeft, krachtens de aan hem verleende magt, als belooning aan verscheidene officieren dezer armee ridder-ordes en gouden degens verleend. De Keizer heeft deze beschikkingen nader goedgekeurd.

De Perzische Prins *Chosrew-Mirza* bevindt zich nog te Petersburg en gaat al het merkwaardige binnen deze hoofdstad bezigtigen.

BRUSSEL, den 23sten September.

De *Courrier des Pays-Bas* bevat heden, onder de rubriek van « Nieuwe verkrachting van de grondwet» eenen brief van zekeren Franschman, *Fontan* genaamd, waarbij, volgens den *Courrier*, weder de schandelijkste willekeur wordt aan den dag gebragt. Zie hier een uittreksel uit dezen brief.

« In Frankrijk, wegens een artikel in de *Ancien Album*, veroordeeld tot vijf jaren gevangenisstraf, vijf duizend franken boete en nog vijf jaren verstek van burger- en politieke regten, ben ik, ingevolge artikel 4 uwer grondwet, in uw gastvrij land eene schuilplaats komen vragen. Dan naauwelijks te Brussel aangekomen, laat mij de politie roepen, en gelast mij om het rijk te verlaten. Ik dien een request van bezwaar in, en ontvang spoedig daarop een antwoord, geteekend *van Maanen*, luidende hoofdzakelijk als volgt:

« De minister van justitie, gezien de bevelen van wege Z. M., welke « hem bij kabinetschrijven van den 2den September, N°. 86, gegeven « zijn, verwittigt den heer *Fontan*, dat zijn verzoek niet kan worden « ingewilligd, ten zij hij een of meer gezeten en bekende burgers kan « aanwijzen, die voor zijn gedrag instaan: in dat geval zal hem vergund « worden om provisioneel in het rijk, in eene der steden van de noor« delijke provincien te verblijven.»

Ik dien op nieuw mijne bezwaren in; maar krijg van den heer *van Maanen* ten antwoord, dat men geene genoegzame redenen gevonden heeft om mijn verblijf in het rijk op eenen anderen voet toe te staan.

« Hoedanig is nu mijn toestand? Ik moet het rijk verlaten of besluiten om *eene der steden van de noordelijke provincien te gaan bewonen.* Zoo ik het rijk verlaat, waar zal ik heen gaan? Naar Pruissen? Dat zal mij wel niemand aanraden? Naar Engeland? Ik versta geen woord Engelsch, en overigens ben ik, dit ontveins ik niet, wat bang voor het heilige verbond van *Wellington* en *Polignac*. Naar Frankrijk, waar de gevangenis mij toeft? .... misschien.

« Indien ik het rijk niet verlaat, moet ik mij in de moerassen van Holland gaan steken! Dat wil ik niet! Ik wil naar geen land, waar ik niemand en niemand mij zou verstaan, een land, waar de betrekkingen met Frankrijk zeldzaam en moeijelijk zijn, een koud en regenachtig land, dat doodelijk voor mijne reeds zwakke gezondheid zou worden, waar ik te midden der algemeene beweging alleen zou staan, een land eindelijk, waar ik, wat gezelschap, uitspanning en letterkunde betreft, geenszins de voordeelen zal aantreffen, die ik te Brussel vind, en hetwelk mij, tegen die voordeelen, duurte van levensmiddelen en eene mij onbekende taal aanbiedt.

« Eene nog gewigtiger reden, welke mij dringt, is deze: hetgeen mij mijne dramatische werken in Frankrijk als schrijver opbrengen kan tot betaling mijner boete in beslag genomen worden. Alsdan zal ik genoodzaakt zijn de voorslagen aan te nemen, welke mij reeds verscheidene boekverkoopers te Brussel gedaan hebben; en kan ik dezelfde voorslagen in de noordelijke provincien verwachten?

« Maar wat dan te doen? het middel is eenvoudig ..... mij laten begaan.»

Nadat de briefschrijver heeft gevraagd of er, sedert hij te Brussel is, iets op zijn gedrag te zeggen is geweest, en te verstaan gegeven, dat hij aan het schrijven van dagbladen geen deel heeft genomen, vervolgt hij, tegen 's lands regering sprekende, aldus:

« Niet dat ik over u en uwe daden geene bepaalde, zeer vaste meening zou hebben, neen, maar ik ben te zeer door mijne letterkundige bezigheden bezet, om in het staatkundige strijdperk te treden.

« Ten slotte, gij gelast mij om niet te Brussel te blijven; gij kunt dit doen. Gij hebt de magt; maar ik ben te Brussel, ik meen regt te hebben om er te blijven, en ik zal er blijven tot uwe gendarmen mij met geweld komen wegjagen. Alsdan zal ik gehoorzamen, op de eerste sommatie gehoorzamen; gij kunt mij brengen waarheen gij wilt; maar zoo het schrikkelijke toeval wil dat gij eenmaal verneemt, dat ik vijf jaren gevangenis in Frankrijk boven vijf jaren verblijf in uwe noordelijke provincien verkozen heb, zal het door mij zijn: ik zal u onverwijld schrijven, om u mijne erkentelijkheid te betuigen voor de edelmoedige gastvrijheid, welke gij eenen balling zult bewezen hebben.»

Ziedaar het uittreksel uit Monsieur *Fontan's* brief. De *Courrier* zal misschien eischen, dat de Koning en de minister van justitie hem met den hoed in de hand nederig om verschooning gaan vragen; maar wat dunkt u, lezer, dat hij verdient?

ARNHEM, 25sten September.

De Weener dagbladen van den 18den dezer behelzen de volgende officiele berigten:

« Volgens tijdingen uit Adrianopel van den 2den September, was de Pruissische majoor *van Küster*, die den luitenant-generaal *van Muffling* bij zijne zending vergezeld had, den 27sten Augustus uit Konstantinopel in het Russische hoofdkwartier te Adrianopel aangekomen. Den volgenden dag, 28 Augustus, zijn twee Turksche gevolmagtigden, die aan boord van de Engelsche oorlogssloep *Rifleman* naar Rodosto gebragt waren, met den luitenant van dit schip te Adrianopel aangekomen. Deze luitenant is, met den majoor *van Küster* naar Rodosto teruggekeerd, om zich naar Konstantinopel in te schepen. Op denzelfden dag zijn uit het leger van den groot-vizier vier andere Turksche gevolmagtigden te Adrianopel aangekomen. Den 1sten September zijn, na de aankomst van den Russischen gevolmagtigden, den graaf *Pahlen*, te Adrianopel *de conferentien tusschen de wederzijdsche gevolmagtigden begonnen;* men twijfelde niet aan het spoedig sluiten der *preliminairen van den vrede.*»

Het regeringsblad van Berlijn van den 22sten September behelst mede reeds het voorloopig berigt van de aankomst der Turksche gevolmagtigden te Adrianopel. Men meende verder, dat de generaal *Diebitsch* aan alle troepen op de gansche linie bevel gezonden had om halt te maken en de vijandelijkheden voor 's hands te staken.

De *Oostenrijksche Beobachter* van den 18den dezer, behelst de volgende berigten uit Konstantinopel van den 29sten Augustus: « Sedert men, door het antwoord van den Russischen opperbevelhebber, uit Adrianopel van den 24sten Augustus, de zekerheid heeft, dat hij bereid is, om met de Turksche gevolmagtigden dadelijk de *preliminairen* [illegible]

onderteekenen, heerscht te Konstantinopel de volmaaktste rust, en de vroeger, bij het snel doordringen van het Russische leger, zeer hoog gerezene bekommernis, is door betere verwachtingen en eene rustigere stemming vervangen. De waakzaamheid en vastheid, welke de Turksche regering in de gevaarvolste oogenblikken aan den dag gelegd heeft, en de veerkracht, waarmede zij de kwalijk gezinden steeds beteugelen moest, deed vooruitzien, dat zij de aanhangers der janitsaren en de vijanden der nieuwe orde van zaken, welke in de laatste dagen luider begonnen te spreken, niet uit het oog zou verliezen.

« Er zijn eenige lieden ter dood gebragt en verscheidene koffijhuizen, welke tot hunne bijeenkomsten dienden, zijn omver gehaald. Bij den jafta, ten gevolge van welken de kommandant der kasteelen van den Bosphorus is ter dood gebragt, wordt hij van hoog verraad beschuldigd. Eene groote menigte militie keert uit het veld terug en wordt van daar naar Azie en naar hunne liaardsteden teruggezonden. Daarentegen worden de geregelde troepen in de kazerne gebragt, van nieuwe wapens voorzien, en tot de wachtposten binnen de stad gebruikt. Het getal geregelde troepen wordt op 30,000 man begroot. Met hen zijn ook de voornaam[illegible] te Konstantinopel aangekomen. — Van den anderen kant heeft de Porte hare vredelievende gezindheden betoond door de loslating van eenige sedert lang zich in gevangenis bevindende Russische kooplieden, alsmede van alle krijgsgevangenen. Daarentegen zijn ook twee Engelsche schepen met Turksche krijgsgevangenen te Konstantinopel aangekomen.»

De *Beobachter* van den 19den behelst nog tijdingen uit Konstantinopel van den 5den dezer, die door een Fransche koerier zijn aangebragt. De Sultan had maatregelen genomen, ten einde kwalijkgezinden de nabijheid van het vijandelijke leger niet te baat namen om oproer te stichten. De gemeenschap tusschen Konstantinopel en Adrianopel was met overleg van den Russischen opperbevelhebber hersteld. De Pruissische generaal *van Mufling* had Konstantinopel verlaten, daar hij het doel zijner zending door *de aanstaande sluiting van den vrede tusschen Rusland en de Porte* voor bereikt hield.

Mengelwerk.

RIDDERS DER INFAMIE. No. II.

Kent gij de waardij van Nederlander te zijn? Stelt gij prijs op den vrede en het geluk, den roem en de welvaart des vaderlands? Gloeit u de borst voor vrijheidsmin? Zoo ja, kunt gij dan ontkennen, dat alleen in de liefde voor onzen braven Vorst, en in de eerbiedige naleving onzer grondwet, dat alles ligt besloten? Of is niet de grondwet van onzen Staat verre verheven boven alle vroegere erkentenissen van regten, 't zij men ze charters, 't zij privilegien goedvond te noemen; als in zich besluitende zoo veel meerdere milde beginselen, zoo veel meerdere waarborgen, en boven alles de vrije en onverlette erkentenis van volksregten, welke te voren als gunstbetooningen waren verleend geworden. En vindt gij niet in den Koning, dien ijveraar om dat goede toe te passen; vindt gij niet in Hem dien waren betrachter van volksgeluk, waar hij van den vroegen ochtend tot den laten avondstond zijne koninklijke bezorgdheid over 's lands belangen laat gaan? — Moeten wij nu, als wij al dat heil erkennen, ons niet waardig maken, om dat goede te verdienen door de opvolging onzer maatschappelijke en burgerlijke pligten? Daar toch, hopen wij, zal wel niemand aan twijfelen: maar over de manier van de uitoefening dier burgerpligten wordt tegenwoordig veel getwist, even als of er eene andere ware uitoefening dier burgerpligten kon bestaan, dan in de betooning van eerbied jegens het Hoog Bestuur, en de blijmoedige naleving der wet. Als men aanvangt met zijne pligten te erkennen en te dienen, dan wordt de verpligting, om de regten ongeschonden te bewaren, als van zelve geboren. — Leeft men nu alzoo in *Nederland*? Ik moest liever vragen, leven zij, die zich zoo opwerpen als vaderlandslievende en koningsgezinde verdedigers der regten van het volk, leven zij, die on[illegible] de leuze willen dwingen, alzoo? Voorzeker niet; of zult gij het vaderlands-gezindheid kunnen noemen, als men, gelijk wij vroeger hebben aangetoond, de woorden van eenen Vorst verdraait, om Hem hatelijk te maken, als men de geschiedenis vervalscht, door als eene daadzaak voor te dragen, wat nimmer heeft bestaan; wanneer men, o schanddaad! het glansrijk, vredelievend en welvaren bevorderend bestuur van eenen met regt geliefden Vorst, bij de onkundige menigte, durft gelijk stellen met het bestuur, dat in 1566 tot 1572 onze landen drukte. Zij verzwijgen de bloedige dagen van eenen FILIPS, zij halen niet op de hatelijkheden van eenen listigen, den lande vreemden GRANVELLE; en de wreedaardigheden van ALVA worden verdonkerd, en men wekt met eene schendende hand, de heilige en achtbare nagedachtenis van hen, die goed en bloed in die benarde dagen voor het vaderland hebben veil gehad, en men ontwijdt, op eene onwaardige wijze, den onvergetelijken naam van [illegible], door de verachtelijke zinspelingen en toepassing, welke men daarvan heden ten dage maken durft. Wie zijt gij, en wat wilt gij, die, uwe pligten als burgers vergetende, dien naam van EERLOOZEN als eene ordeleus hebt voorgeschreven? Niemand kent u, want gij houdt u schuil; wat wilt gij, ten zij wanorde in den Staat, en de omkeer van dat wat door u moest worden geëerbiedigd. Sedert wanneer is onze Koning de beschermheer uwer hersenschimmige of verdwaasde orde geworden, dat gij u beroemen durft, zoo als gij het dezer dagen hebt gedaan, (*Journal de Louvain*, No. 110) « dat de Koning u den eernaam « heeft gegeven van Eerloozen, en de schande heeft toebedeeld aan hen, « wie Hij met zijne kruisen heeft begiftigd.» Of liever, sedert wanneer, moeten wij het ongeluk hebben, dat gij op onzen grond geboren zijt; hebt gij gemeend, dat een verachtelijke oproerkreet de leuze eener weldenkende natie kon worden? Of tast gij niet dien Koning zelve aan, waar gij zijne daden komt beoordeelen, welke, krachtens zijn souverein gezag, aan niemands beoordeeling onderworpen zijn? Verraadt gij niet door uwe taal, dat het u niet te doen is, om de landsbelangen te bevorderen, maar wel, om, zoo gij het kondet doen, door oproer te verwekken, uwe eigene belangen te bevoordeelen? Maar zorgt daar vooreerst niet voor, gij die altijd de woorden van Vaderland en Vorst in uwen mond hebt, en het hart vijandig omdraagt. De sterke magt, die u ook zal weten te bedwingen, belacht het gewoel dier ijdele pogingen.

Gaat vrij voort met het slaan van uwe medaljes, welke geen burger, die zich zelven achting toedraagt, zal durven aannemen als een eereblijk; beschrijft ze met zulke randschriften als gij goedvindt, uwe randschriften zullen de gemoederen der brave burgers niet ontrusten; en mogt al eene door u op het dwaalspoor gebragte volksmenigte die, den Staat benadeelende, gevoelens willen aankleven, vergeet niet, dat gij daarvoor aansprakelijk blijft. Vergeet niet, dat voor u ook het uur zal slaan, dat de door u verleide, meer eenvoudige burgers, van u rekenschap zullen afvragen; en dat zij, gelijk alle brave welgezinde burgers nu reeds doen, u met hunne verachting en met hunne vervloeking (mogt het, om uwentwille, niet met de strenge toepassing der strafwet zijn) zullen beladen en straffen.

S. E.

HOOGE RAAD.

Voor eenige dagen heeft de *Courrier des Pays-Bas* ons trachten te betoogen, dat de Hooge Raad niet anders dan in de zuidelijke provincien kan geplaatst worden; dit stuk levert een vernieuwd bewijs op van de bondige redeneringstrant van dat dagblad; wij willen eenige der aangevoerde gronden eens kortelijk beschouwen.

« Wanneer de Hooge Raad,» zegt de *Courrier*, « in de noordelijke « provincien mogt geplaatst worden, dan moeten de Zuid-Nederlanders « steeds, om regt te verkrijgen, de moeijelijke en voor hen onaangename « reis naar *Holland* ondernemen.»

Gelukkigerwijze is de verlichting in de noordelijke provincien nog niet zoo ver doorgedrongen, dat het *solliciter ses juges* aldaar bekend zoude wezen; wij hopen, dat dit ook in de zuidelijke provincien niet in gebruik is, en in die vooronderstelling beseffen wij het groot bezwaar niet, hetwelk door den meer verwijderden afstand van den Hoogen Raad zoude ontstaan; — want, terwijl door hetzelve bijna uitsluitend over het al of niet in acht nemen van wettelijke voorschriften en over het goed of kwalijk toepassen der wet moet worden beslist, is het voor partijen volstrekt onnoodig, zich naar den zetel van den Hoogen Raad te begeven; dan wanneer dit ook al soms noodzakelijk mogt zijn, dan zal toch elk onpartijdige ons moeten toestemmen, dat dezelfde bezwaren, welke uit de plaatsing van den Hoogen Raad in de noordelijke provincien voor onze zuidelijke broeders zouden ontstaan, mede voor ons Noord-Nederlanders zullen verwekt worden, wanneer dit collegie in de zuidelijke provincien wordt gevestigd; want ook dan zullen al de bewoners der noordelijke provincien, met uitzondering van *Noord-Braband*, de moeijelijk en door het overgaan der rivieren, onaangename reis naar *Zuid-Nederland* moeten ondernemen.

« Ja maar,» zegt de *Courrier*, « indien de hooge raad in de noordelijke provincien mogt geplaatst worden, zal dezelve voor het grootste « gedeelte door [illegible] zul- « len zich niet naar het Noorden willen verplaatsen.»

Wij zien in de daad de reden niet in, waarom wij Hollanders ons liever naar *Braband* zouden willen verplaatsen, dan wel de Zuid-Nederlanders naar *Holland*; de ondervinding heeft ons integendeel geleerd, dat, toen in het jaar 1811 de regterlijke magt in de noordelijke provincien door den Franschen Keizer werd georganiseerd, onze Zuid-Nederlandsche broeders zoo afkeerig niet waren zich in de noordelijke provincien te vestigen; want alom werden toen Brabandsche Keizerlijke procureurs gevonden, die zich zelfs getroostten, op een sober traktement van nog geen *f* 1500, zich op den versten afstand van hun land, in eene kleine arrondissements hoofdplaats met der woon neder te zetten.

Het is mogelijk, dat onder onze tegenwoordige regering, waarop onze zuidelijke broeders steeds zoo veel hebben aan te merken, de welvaart van de zuidelijke provincien zoodanig is toegenomen, dat velen zich niet meer voor zulk eene geringe som willen verplaatsen; dan een traktement

van ƒ 5000 zal hiertegen wel opwegen, zoodat wij geene vrees behoeven te voeden, dat het aan Zuid-Nederlanders, die in den Hoogen Raad willen zitting nemen, zal ontbreken.

De *Courrier* gaat nog verder en beweert, dat Hollandsche leden van den Hoogen Raad geen genoegzaam vertrouwen bij de ingezetenen der zuidelijke provincien zullen inboezemen. — Wij gelooven dat hier juist het tegenovergestelde waar is.

Toen toch NAPOLEON in ons vaderland slaafsche, aan zijne overheersching gehechte personen wilde geplaatst zien, kon hij hiertoe geene Noord-Nederlanders vinden, maar moest bij zijne keuze op Zuid-Nederlanders doen vallen. — Men denke hier om DE CELLES, STASSART, de onder-prefecten in de hoofdplaatsen der departementen, alwaar nog Hollandsche prefecten waren aangesteld, en om eene menigte andere hoofdambtenaren in de keizerlijke provincien.

Toen onder de dwingelandij van NAPOLEON zoogenoemde opinien door straffen moesten beteugeld worden, durfde men zich niet op Hollandsche regters vertrouwen, maar moesten er militaire commissien worden opgerigt, die al wederom voor het grootste gedeelte uit Zuid-Nederlanders waren zamengesteld. — Indien dus de inwoners van de noordelijke provincien herinneringen hebben, waarom zij misschien niet zonder vrees hunne zaken aan het oordeel van Zuid-Nederlandsche regters zouden onderwerpen zien, bestaat er niets hetgeen de bewoners van de zuidelijke provincien eenigermate zoude kunnen verontrusten. — De Noord-Nederlandsche regters hebben in alle tijden en bij alle volkeren te veel blijken gegeven van hunnen heiligen eerbied voor regt en geregtigheid, dan dat zij niet aan elk, zelfs aan de Zuid-Nederlanders volkomen vertrouwen moeten inboezemen.

Wij willen tot staving hiervan nog niet eens bijbrengen, dat, wanneer de godsdienst, welke de Noord-Nederlandsche regters voor het grootste gedeelte belijden, dezelve voor allen invloed van geestelijken behoedt, dit geenszins van de roomsche godsdienst kan gezegd worden; dat de Zuid-Nederlanders zich welligt eerder nog door den invloed van dagbladschrijvers in hunne oordeelvellingen zouden kunnen doen leiden; dan wij meenen voldoende betoogd te hebben, dat de Zuid-Nederlanders meer reden hebben op de regtvaardigheid van Hollandsche regters te vertrouwen, dan wel omgekeerd.

Dit is evenwel zeker, dat de schrijvers van de *Courrier* nimmer eenigen eerbied zullen koesteren voor regterlijke uitspraken, wanneer dezelve niet met de door hun gepredikt wordende grondbeginselen overeenstemmen. — Zoo lang hij, die op eene schendige wijze de rust van den staat aanrandt en zijnen medeburger verwekken, door den regter wordt veroordeeld, zoo lang de regter, zonder zich door den invloed van anderen te doen wegslepen, kalm en onpartijdig de wet toepast, ook tegen hem, die dezelve onder het voorwendsel van vrijheidsliefde tracht te ontduiken, zoo lang zal gewis de *Courrier* den regter wantrouwen, want zoo lang zullen de pogingen van dat dagblad wel bij miskundigen eenige misnoegdheid kunnen verwekken, doch nimmer het doel doen bereiken, hetwelk men zich schijnt voor te stellen.

IETS OVER *ADRIANOPEL* EN HET TEGENWOORDIGE OORLOGS-TOONEEL.

Onlangs eenig verslag van het tegenwoordige oorlogs-tooneel in *Azie* gegeven hebbende, waarop de dappere PASKEWITCH den roem der *Russische* wapenen zoo luisterrijk handhaaft, zal het den lezer gewis niet onaangenaam zijn, ook iets te vernemen van dat in *Europa*, alwaar de heldhaftige en beleidvolle DIEBITSCH de christenbanier doet wapperen in oorden, die sedert bijna vijf eeuwen alleen de halve maan huldigden, en in dien tijd nimmer vreemde wapenen zagen.

Na den overtogt van den *Balkan* is het *Russische* leger het oude *Thracie* binnengetrokken, zoo bekend in de *Grieksche* en *Romeinsche* geschiedenis, en sedert, naar *Konstantinopel* of *Nieuw-Rome*, *Romanien* of (bij de *Turken*) *Rumili* genoemd. Het is door de *Turken* in vijf landschappen of *Sandsjakaten* verdeeld, namelijk *Sophia*, 't welk voor een gedeelte tot *Bulgarie* behoort, *Tchirmen*, *Kirkkilissia*, *Visa* en de zeekust of *Gallipoli*, welke laatste onder den groot-admiraal of *kapudan-pacha* behoort. De hoofdplaatsen der landschappen worden naar dezelve genoemd, echter is de voornaamste stad in het *Rumelische Sophia Philippopoli*, en in *Kirkkilissia Adrianopel*, terwijl de algemeene hoofdstad, *Konstantinopel*, op de grenzen van *Visa* en *Gallipoli* ligt.

Dit geheele gewest nu is door bergen omringd, en als 't ware in eene kom ingesloten. Ten noorden is de *Balkan*, de oude *Hemus*, de voormuur tegen *Bulgarie*; doch de *Russen* hebben getoond, dat die muur meer openingen had, voor krijgsvolk met geschut toegankelijk, dan die van *Schumla*, welke men vroeger voor genoegzaam de eenige hield. Ten zuiden en zuid-westen loopt de *Despotodag*, de oude lang *Rhodope*, terwijl ten westen de *Pangeus Romanie* van de vlakte van *Seres* in *Macedonie* scheidt, en ten oosten langs de Zwarte Zee nog eene kleinere bergrug loopt. Doch alle deze gebergten zijn klein, in vergelijking van den *Balkan*. Het land is, met uitzondering der gebergten, ongemeen vruchtbaar, vooral te midden der kom en ten zuiden van den *Rhodope* aan de oevers van den *Archipel*, de zeeëngte der *Dardanellen*, de zee van *Marmora* en het kasteel van *Konstantinopel*.

In het midden nu der genoemde kom, waarheen zich het *Russische* leger door de stoute *manoeuvre* begeven heeft, van de rivier *Kamtschick* en den *Balkan oostwaarts*, nabij de Zwarte Zee, over en dus het *Turksche* leger om te trekken, ligt de oude hoofdstad des *Turkschen* Rijks, *Adrianopel*. Zij werd door den werkzamen *Romeinschen* Keizer ADRIANUS, omtrent het jaar 130 van onze tijdrekening, gebouwd; doch verkreeg eerst hare vermaardheid toen de *Turksche Sultan* AMURAT of MOURAD I, haar in 't jaar 1360 aan de *Grieksche* Keizers, bijna zonder slag of stoot, ontweldigde, en tot de hoofdplaats van zijn Rijk verhief. In het volgende jaar stichtte MOURAD aldaar reeds eene prachtige Moskée, die nog naar hem genoemd wordt. Van dien tijd af bleef de stad 93 jaren lang de zetel van eenige der grootste Sultans, waarop het *Turksche* Rijk roem mag dragen, en die, ver boven hunne verwijfde nazaten verheven, zelve aan het hoofd der legers, gevaren en roem met hunne krijgslieden deelden, en *Azie* zoo wel als *Europa* voor zich deden beven. Van MOURAD I, BAJAZET, bijgenaamd den *bliksem* (wegens zijne snelle togten en onweerstaanbare kracht) MOHAMMED I, MOURAD II, MOHAMMED II tot op de verovering van *Konstantinopel*. Deze groote gebeurtenis veranderde natuurlijk den zetel des Rijks; echter vonden een aantal Keizers nog altijd veel smaak in het verblijf te *Adrianopel*, gelijk MOHAMMED IV, MUSTAPHA II en ACHMET III. Zij begaven zich namelijk naar die stad, bij gelegenheid van oorlogen tegen de *Oostenrijkers*, om nader te zijn bij het oorlogs-tooneel, en de schoone ligging dier stad deed hen daarin behagen scheppen, iets, 't geen men denkt dat de *janitsaren* niet behaagde, en wel eene bijkomende reden kan geweest zijn, dat beide eerstgenoemde Sultans door hen afgezet werden. De beroemde *Lady* MONTAGUE vertoefde, op hare zoo welbeschrevene reis naar *Turkije*, twee maanden in die stad, (1717) waar het hof en alle vreemde gezanten toen waren. Zij berekende den omtrek der stad met de vele tuinen op 8 *Engelsche* mijlen, dat is bijna drie uren, (maar voegt er bij) dat de stad in gewone tijden geenszins volkrijk is, gelijk ook wel blijkt nog het geval te zijn, indien de *Russische* opgaven van 35,000 huizen en 80,000 inwoners (hetwelk nog geene drie inwoners op ieder huis zou uitmaken), der waarheid ook slechts nabij komen. *Adrianopel* heeft verscheidene schoone Moskeën, met koepeldaken, met koper bedekt, prachtige *minarets*, of spitse zuiterens, zuilen gangen, kostbaar gewerkte deuren en heerlijke tapijten in dezelve. De voornaamste Moskée, die vier *minarets* heeft, is, volgens POUQUEVILLE, de hoogste in geheel *Turkije*. Hij noemt haar niet, doch waarschijnlijk is het dezelfde, welke *Lady* MONTAGUE onder den naam van *Moskée van Sultan* SELIM I zoo hoogelijk roemt. Zij ligt in het midden der stad, en maakt eene treffende vertooning. Het buitenste voorhof heeft vier, het binnenste drie poorten, beide zijn met galerijen, ondersteund door marmeren pilaren van de *Jonische* orde, omgeven; deze galerijen hebben verschillende koepeldaken met vergulde kogels op den top; in het midden van ieder voorhof zijn fraaije wit marmeren fonteinen, en voor de groote ingangs-poort een *portides* met groen marmeren pilaren en vijf deuren; het koepeldak der Moskée is een verbazend gewelf. De twee rijen pilaren, waarop dit gebouw rust, zijn meestal van rood en wit marmer, de muren zijn, (volgens *Lady* MONTAGUE) met *Japansch* porselein ingelegd, eene groote zilver vergulde lamp hangt in het midden, en buitendien wel twee duizend kleinere. Anders is deze Moskée, gelijk alle gebouwen aan deze eeredienst gewijd, zeer eenvoudig, en heeft slechts een grooten, kunstig spreekgestoelte van verguld hout en eene fontein voor de wasschingen. Onder de andere gebouwen is het *oude Serail*, of paleis des *Turkschen* Keizers, (thans het *Russische* hoofdkwartier) het voornaamste. Het wordt door de rivier *Caredare* of *Arda*, die hier in den *Hebrus* of de *Maritza* valt, van de stad afgescheiden, en heeft aan de andere zijde de vruchtbaarste en aangenaamste velden, waarin ook veel wijn gebouwd wordt.

Over 't algemeen is de omtrek van *Adrianopel* ongemeen schoon en vruchtbaar, meestal door *Grieksche* land- en tuinlieden bebouwd, en dus van groote waarde voor het *Russische* leger, zelfs, in geval van nood, voor eene overwintering. De stad ligt in eene volmaakt effene vlakte, en is, uit hoofde der drie rivieren, die haar besproeijen, de *Arda*, die uit het westen van den *Rhodope*, de *Tundscha*, die uit het noorden, en de *Maritza* of *Hebrus*, die uit het n. w. beide van den *Balkan* afdalen, ook zeer geschikt voor den koophandel die nog al van belang is. Immers de reeds in de oudheid beroemde *Hebrus* is de stroom, aan wiens boorden de fabel ORPHEUS door de *Bacchus* priesteressen deed sneven, en in wiens golven zijn hoofd, ook van het ligchaam gescheiden, volgens VIRGILIUS nog den zoeten naam zijner EURIDYCE kweelde.

De bevolking der stad bestaat slechts voor de helft uit *Muzelmannen*, de wederhelft zijn meerendeels *Grieken*, die hier eenen aartsbisschop

hebben. De *Turken* zijn om hunne bijzondere zachte zeden en de zuiverheid hunner taal boven anderen van hunnen landaard beroemd.

Het *Russische* leger heeft thans twee wegen voor zich, om naar *Konstantinopel* te komen. De eene gaat meer noordwaarts over *Eskibaba (de oude poort)* en *Bourgas*, (hetwelk wel van het noordelijke *Bourgas* aan de Zwarte Zee moet onderscheiden worden) en bereikt de zee van *Marmora* eerst te *Silivria*, het oude *Selymbria*: de andere, meer zuidwaarts, loopt naar de aanzienlijke koopstad *Rodosto*, aan dezelfde binnenzee. Beide moeten een klein gebergte, eene voortzetting van den *Rhodope* over, eer zij die zee bereiken. *Konstantinopel* kan door één middel spoedig gedwongen worden, door het beletten der waterleidingen, die de stad uit de nabuurschap der Zwarte Zee van versch drinkwater voorzien. Deze verbazende werken immers, nog door de *Grieksche* Keizers aangelegd, zijn gedurende de *Turksche* heerschappij wel zeer verminderd en in verval geraakt, maar toch nog in zoo ver in stand gebleven, dat het water, genoegzaam voor de bevolking, in groote vergaarbakken binnen de stad kan worden bijeengebragt, echter geenszins voor [illegible] juist doordien het *Ottomannische Despotismus* die zoo heeft laten vervallen. Ontstaat er dus in zulk eene groote stad (men rekent haar *ten minste* op eene halve millioen, anderen schatten haar zelfs op 800,000 inwoners) in zulk een warm klimaat, en bij een' eeredienst, die zoo veel wasschingen en reinigingen voorschrijft, gebrek aan water, doordien de *Russen* de bronnen bemagtigen, die aan de waterleidingen voedsel geven, zoo zijn de gevolgen niet te berekenen, en een opstand, voor al van de hoogst ontevredene *janitsaren* partij, zou de *Russische* wapenen magtig in de hand kunnen werken.

Doch stellen wij deze mogelijkheid zelfs ter zijde, zoo is het de vraag, of *Konstantinopel* thans met goed gevolg die wapenen tegenstand zou kunnen bieden? De stad is met een' hoogen, maar ouderwetschen en hier en daar zeer vervallen muur van de landzijde omgeven. Dezelve heeft, nog in veel beter' staat zijnde, het geschut van MOHAMMED *den Tweeden* in 1483 niet kunnen weêrstaan; zou hij, na eene veiligheid van meer dan 375 jaren, gedurende welke de gerustheid, die men tegen buitenlandsche vijanden koesterde, het verval van dezen muur, 't welk de nieuwste reizigers melden, natuurlijk moet hebben doen ontstaan, — zou hij nu nog de welbediende *Russische artillerie* lang tegenstand kunnen bieden? Dit is niet waarschijnlijk. De schrik, de verwarring, het gebrek aan tegenstand zoude nog grooter zijn, wanneer DIEBITSCH het plan volgde, waarvan sommige berigten hebben gesproken, om namelijk, door het nemen van het kasteel der *Dardanellen* aan de landzijde, aan de vloot van den admiraal RICORD eenen doortogt uit den *Archipel* naar de zee van *Marmora* te verschaffen. Alsdan toch zou *Konstantinopel* van de zeezijde aan eenen aanval geheel bloot liggen, en deze met het landleger vereenigde poging zou misschien in zeer korten tijd haar lot beslissen.

Doch aan den anderen kant bestaat er eene mogelijkheid. *Staat-* en *krijgskundig* gesproken is de *Turksche* hoofdstad waarschijnlijk niet te houden, (immers *Engelsche* hulp zou in allen gevalle te laat komen, en de generaal DIEBITSCH schijnt te willen doortasten); maar zoo het den Sultan en der geestelijkheid gelukt, de godsdienstige geestdrift des volks voor de hoofdstad van het *Islamismus*, de oude woonplaats van zoo vele *helden des geloofs* op te winden: zoo de honderd duizend manschappen, die *Konstantinopel* ligt aan *Muzelmannen* kan op de been brengen, tot dweeperij ontvlamd de wapenen opvatten, dan kan het *Russische* leger, 't welk na eene bezetting in *Adrianopel* te hebben achtergelaten, wel niet boven de 30,000 man sterk kan zijn, wel eens eenen tegenspoed ondervinden. En deze tegenspoed zou in de tegenwoordige oogenblikken voor de zoo ver vooruit gedrongene *Russen* hoogst noodlottig zijn. Maar de groote vraag is: of zij deze *zedelijke* hinderpaal wel zullen vinden? Hetgeen tot nu toe in *Romanië* gebeurd is, schijnt dit geenszins te doen vooruitzien. De vreedzame onderwerping van *Adrianopel*, van *Kirkkilissia* en andere belangrijke plaatsen, in verband beschouwd met de vroegere vlugt der *Mohammedanen* even na den overtogt der *Russen* over den *Balkan*, schijnt veeleer eene *veranderde* gezindheid der *Turksche* ingezetenen omtrent de *Russen*, en wel ten [illegible] behandden; waartoe hunne uitmuntende krijgstucht en [illegible] voor de godsdienstige gebruiken der *Turken*, wel veel zal hebben bijgedragen. De tijd is zwanger in groote gebeurtenissen, en zal het groote vraagstuk weldra oplossen.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 25sten September 1627 werd de buit door PIET HEIN op de Spanjaarden behaald te *Amsterdam* in het West-Indisch huis gebragt, bestaande in vele kisten met zilver; ook eenig goud, paarlen en gesteenten; voorts in *Indigo*, *Cochenille*, verwhout en andere koopmanschappen, ter waarde van ruim elf en een half miljoen gulden.

Den 25sten dito 1506 stierf PHILIPS I Koning van *Spanje*.

Den 26sten dito 1421 werd *Stavoren* door de Friezen overrompeld.

Den 26sten dito 1506 werd het minnebroeders klooster te *Amsterdam* overweldigd.

Den 26sten dito 1566 leed de oude kerk te *Amsterdam* eenigen overlast van de beeldstormers; doch de regering liet de beelden wegnemen en de kerken sluiten tot op naderen last van de landvoogdes.

ARNHEM, den 26sten September.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 25 Sept. 4 El 4 Palm 0 Duim; gewassen 0 D., gevallen 20 D

Den 26 dito 4 El 2 Palm 0 Duim; gewassen 0 D., gevallen 20 D

---

† † † BURGEMEESTER en ASSESSOREN van *DEIL* zullen den 30sten September 1829, 's namiddags om 4 uren, ter gewoonlijke plaatsen verkoopen: eenige percelen HAKHOUT, de Gemeente toebehoorende. [sic: "toestendig"]

Deil, den 19den September 1829.

De Burgemeester voornoemd,
G. KOLFF.

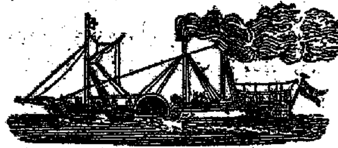
---

† † † Op Dingsdag den 29sten September 1829, des voormiddags ten half twaalf ure, zal, ten huize van *A. PRINS* te *Arnhem*, worden verkocht: eene zeer goede sortering van HAARLEMSCHE BLOEMBOLLEN, van *A. BOLLEURS*, als dubbele en enkelde HYACINTHEN, extra groote kwaliteit; voorts TROSNARCISSEN, dubbele en enkelde DUC VAN TOLL, vroege en late TULPEN, CROCUSSEN enz.; alle geschikt voor Potten en Glazen of den open grond. De Catalogus is bij *A. PRINS* te bekomen.

---

† † † De HEERLYKHEID *Enspijk* met derzelver GEBOUWEN, LANDERYEN, TIENDEN enz., waarvan de Veiling in de Haarlemsche en Arnhemsche Couranten is geannonceerd geworden, is bij den inzet en met de nadere verhoogingen in percelen gebragt op eene somma van *f* 27,410-00 en in massa op eene somma van *f* 31,100-00.

De toeslag zal, ingevolge meergemelde annonces, op Maandag den vijfden October aanstaande, des avonds ten vijf ure, in het *Hollandsche Koffijhuis* te *Tiel*, plaats hebben; zullende tot dien tijd toe de Goederen dagelijks kunnen worden verhoogd ten Kantore van den Notaris Mr. *J. DE ROO* te *Tiel*, alwaar de Memorie van Lasten en de bewijzen van Eigendom voor de gegadigden ter visie liggen en de noodige informatien te bekomen zijn. — Brieven franco.

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.
Bepaling der afvaart, gedurende de maand September 1829.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*:				§ Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:			
Zondag	27	's morgens	4 ure	Zondag	27	's morgens	$9\frac{1}{2}$ ure
Maandag	28	's morgens	4 ure	Zondag	27	's namidd.	2 ure
Dingsdag	29	's morgens	4 ure	Dingsdag	29	's namidd.	[illegible] ure
Woensdag	30	's morgens	5 ure				

Van *Nijmegen* naar *Keulen*:

Zondag	27	's namidd.	4 ure	Woensdag	30	's morgens	5 ure
Dingsdag	29	's morgens	4 ure	Woensdag	30	's namidd.	4 ure

De verschillende uren van afvaart, van *Rotterdam* en *Nijmegen* zijn gekozen om het oponthoud aan de droogten te *Sliedrecht* voor te komen.

Men kan informatien bekomen bij de Agenten van voornoemde *Maatschappij*, de Heeren *VAALMAN* en *TRIEBELS*, te *Nijmegen* en bij den Heer *B. BLECKMANN* te *Arnhem*.

Alle dagen varen de Stoombooten tusschen *Rotterdam* en *Antwerpen*, vice versa, op bepaalde uren, als bij Biljetten is bekend gemaakt.

*** Bij *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, is van de pers gekomen, en in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld.

F. HOEKSTRA, Zedelijke en Godsdienstige Vertoogen, 2 stukjes *f* 2-50

Wederlegging der Verhandeling over de Verantwoordelijkheid der Ministers volgens het Nederlandsch Staatsregt . . . *f* 0-75

Voorts wordt bij denzelven met succes gedebiteerd en is mede alom te bekomen:

I. *De Zwarte Huzaar*, door MICHIEL ADRIAAN, met gegraveerden titel en vignet . . . *f* 3-00

II. *De Geheimzinnige Vrouw*, door denzelfden, met gegraveerden titel en vignet . . . *f* 2-50

III. *Toespraak aan Cristenen van alle geloofsbelijdenissen, na mijnen overgang uit de Roomsche tot de Evangelische Kerk*; van J. FELL, voorheen Pastoor te *Ramberg*; naar het Hoogduitsch van J. C. A. SANDER . . . *f* 2-00

IV. *Cristendom en Regtzinnigheid* door J. C. A. SANDER en J. G. [illegible] *f* [illegible]

V. [illegible] *Menschen*, naar het Hoogduitsch, door W. [illegible], 2 deelen, 2de druk . . . *f* 3-75

VI. J. G. W. MERKES, *het Beleg van Maastricht in 1579*, met Geschied- en Krijgskundige Aanteekeningen, in carton . *f* 1-40

VII. *Lotgevallen van* LODEWYK MANHEIM, een oorspronkelijke Nederlandsche Roman . . . *f* 2-00

VIII. K. CLEYNMAN, *God, mijn alles; mijn vreugde, mijn troost*; een Godsdienstig Huisboek voor beschaafde Cristenen *f* 3-00

IX. WOLDEMAR's *Nalatenschap aan zijnen Zoon*. Een Boek voor Jongelingen, ter veredeling van hun verstand en veredeling van hun hart. Naar het Hoogduitsch van J. GLATZ, door W. [illegible] *f* 2-50

X. Het Nieuwe Testament, ingerigt naar de spelling van den Hoogleeraar SIEGENBEEK, in kl. 12 mo. . . . *f* 1-00

XI. *Aanteekeningen, betreffende de Kolonie Suriname*, met twee kaartjes . . . *f* 1-25

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.